

Výjezdní seminář z obchodního práva
Úsvit nové obchodněprávní judikatury?

13. – 15. dubna 2018

Jednání obchodní korporace před jejím založením

Arne Delong

3. ročník PF UK

Resumé

Kdy a kdo všechno může platně jednat jménem společnosti před jejím vznikem?

Byť jsme se mohli s institutem jednání za společnost před jejím vznikem setkat již za doby účinnosti obchodního zákoníku, je s ním stále spojeno poměrně mnoho nevyřešených otázek. Tato práce se pokusí čtenáři tento institut přiblížit jak v obecné rovině, tak především v souvislosti s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 21. července 2015, sp. zn. 26 Cdo 1478/205, ve kterém se soud zabýval otázkou, kam až sahá ono neurčité „před vznikem“. Je aplikace tohoto typu právního jednání omezena pouze na období mezi založením a vznikem společnosti? Nejvyšší soud v této otázce dovedl ze samotného účelu ustanovení § 64 obchodního zákoníku, že lze platně jednat již před založením společnosti.

Závěr práce je poté věnován právní úpravě institutu po rekodifikaci a zabývá se otázkou, zda jsou závěry výše uvedeného rozsudku použitelné i za současné úpravy.

1. Úvod a cíl práce

Tato práce si klade za cíl přiblížit a objasnit čtenáři institut jednání jménem společnosti před jejím vznikem (a zejména založením), a to v souvislosti s poměrně nedávným rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 21. července 2015, sp. zn. 26 Cdo 1478/205, který má a s největší pravděpodobností bude mít nadále v oblasti obchodního práva značný význam. To i přesto, že v něm soud rozhodoval podle dnes již neúčinného obchodního zákoníku.¹

V první části této práce se budu obecně zabývat institutem jednání před vznikem společnosti, a to s důrazem na jeho historický vývoj v zákonné úpravě před účinností „nového“ občanského zákoníku² (dále jen jako „občanský zákoník“) a zákona o obchodních společnostech a družstvech³ (dále jen jako „zákon o obchodních korporacích“). Toto považuji za nezbytné pro pochopení zmíněného rozsudku Nejvyššího soudu v plném rozsahu.

Druhá část této práce poté bude věnována samotnému rozsudku. Pokusím se v ní nastínit skutkové okolnosti daného právního sporu, vytyčit právní otázku, jež musela být pro jeho vyřešení zodpovězena a rozebrat odůvodnění, které Nejvyšší soud přednesl.

V třetí části se budu věnovat zákonné úpravě tohoto institutu po rekodifikaci občanského a obchodního práva, tedy po 1. lednu 2014.

Závěrem této práce se pokusím o zhodnocení rozsudku Nejvyššího soudu včetně přdestření otázek a problémů, které se současnou úpravou vyvstávají. Rovněž zhodnotím použitelnost judikatorních závěrů výše uvedeného rozsudku Nejvyššího soudu pro současnou právní úpravu.

2. Institut jednání jménem společnosti před jejím vznikem

Se zákonnou úpravou jednání jménem společnosti před jejím vznikem se můžeme na našem území setkat již v 19. století, a to konkrétně v čl. 211 odst. 2 tehdejšího obchodního zákoníku⁴. Krom toho obdobnou úpravu můžeme naleznout později například i v zákoně o společnostech s ručením obmezeným z roku 1906.⁵ Od dob samostatného českého státu byl tento institut vtělen do § 64 obchodního zákoníku, který nabyl účinnosti dne 1. ledna 1992 a v ní setrval až

¹ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále jen jako „obchodní zákoník“)

² Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

³ Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech

⁴ Zákon č. 1/1863 ř. z., obchodní zákoník

⁵ Zákon č. 58/1906 ř. z., o společnostech s ručením obmezeným

do 31. prosince 2013. Po čas své účinnosti doznalo toto ustanovení určitých změn, a to ze dvou důvodů. Jednak se vyvíjel z hlediska výkladového v souvislosti s interpretační úlohou soudů, ale především díky celkem čtyřem jeho novelizacím.

2.1 Vývoj zákonné úpravy institutu

Ustanovení § 64 obchodního zákoníku nedoznalo až do tzv. První směrnice⁶, která nabyla účinnosti 1. ledna 2001 a představovala beze sporu nejzásadnější novelu tohoto ustanovení, z hlediska svého znění naprosto žádnou změnu a říkalo do této doby následující: „*Do vzniku společnosti jednají ve věcech souvisejících se vznikem společnosti za společnosti její zakladatelé nebo některý z nich, pokud tento zákon nebo zvláštní předpisy nestanoví jinak (odst. 1). Ze závazků, které převzali zakladatelé nebo některý z nich za společnost do dne jejího vzniku, jsou zavázáni zakladatelé společně a nerozdílně (odst. 2). Závazky vzniklé podle odst. 1 přecházejí na společnost okamžikem jejího vzniku, pokud je společnost do tří měsíců neodmítne (odst. 3).*”⁷

S účinností První směrnice se však znění § 64 zcela změnilo, a to zejména z hlediska systémového. V důsledku nutnosti harmonizace vnitrostátních právních předpisů za účelem konformity s evropským právem znělo ustanovení takto: „*Jménem společnosti lze jednat již před jejím vznikem (odst. 1). Kdo jedná za společnost před jejím vznikem, je z tohoto jednání zavázán sám; jedná-li takto více osob, jsou zavázány společně a nerozdílně. Společnost může účinky těchto jednání pro sebe do tří měsíců od svého vzniku převzít a dát dalším zúčastněným najevo, že tak učinila. V takovém případě platí, že je z těchto jednání zavázána od počátku (odst. 2)*“⁸. Jak je patrné, nejednalo se o žádné kosmetické změny a tato novela dala institutu jednání jménem společnosti před jejím vznikem zcela novou podobu a rozměr. Dalo by se říci, že se celý koncept ustanovení rozvolnil a liberalizoval. Zásadní rozdíl oproti předešlé úpravě lze spatřovat především v následujících aspektech.

Zatímco před účinností první novely přecházely závazky na dosud neexistující společnost ex lege, tedy automaticky ze zákona, a to okamžikem jejího vzniku a za předpokladu, že je do tří měsíců od svého vzniku neodmítla, po novele se k tomu, aby byla společnost takovým jednáním

⁶ Tato směrnice Rady č. 68/151/EHS ze dne 9. března 1968, o koordinaci ustanovení k ochraně zájmů společníků a třetích osob byla na vnitrostátní úrovni provedena zákonem č. 370/2000 Sb. a měla podle důvodové zprávy k tomuto prováděcímu zákonu (370/2000 Dz) za úkol sjednotit úpravu jednání jménem společnosti před jejich vznikem ve všech členských státech Evropského společenství a byť byla původně cílena pouze na společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti, zákonodárce tuto úpravu v novele aplikoval i na veřejné obchodní a komanditní společnosti.

⁷ Ustanovení § 64 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném do 31.12.2000.

vázána, vyžadoval její explicitní souhlas vyjádřený ve lhůtě tří měsíců, jinak by zůstala vázána osoba, která jménem společnosti jednala. Nutno dodat, že se dle komentářové literatury⁸ jedná o hmotněprávní lhůtu s prekluzivní povahou. Další podstatnou koncepční změnou bylo rozšíření okruhu osob, jež mohly za společnost jednat. Bylo v tomto směru zcela upuštěno od koncepce, že za společnost mohou před jejím vznikem jednat pouze její zakladatelé (resp. zakladatel), tedy kontrahenti společenské smlouvy, a nově tak mohl za společnost jednat kdokoli.⁹ Černá tuto koncepci právního jednání označuje za určitou fikci zastoupení.¹⁰ Co se týče otázky platnosti takového jednání je dle rozsudku Nejvyššího soudu, sp. zn. 33 Odo 9/2004¹¹ nezbytné platnost právního jednání vedoucí ke vzniku závazků či práv posuzovat ve vztahu k osobě, která jménem právnické osoby před jejím vznikem jednala, neboť je to koneckonců v první řadě právě ona, která je z daného právního jednání oprávněna či zavázána. V této situaci musí být kromě toho zcela jasné, zda fyzická osoba jedná jménem společnosti anebo svým.¹²

Za znak liberalizace právních předpisů týkajících se právnických osob ve jménu této novelizace by se dalo považovat i rozvolnění požadavku, aby se dané jednání vztahovalo čistě ke vzniku společnosti. Tento požadavek byl sice zachován a převzetí závazků, které nesouviselo se vznikem společnosti, tak bylo nadále zákonem zakázáno, v praxi ovšem docházelo k jeho prolomování v případech, kdy se jednalo o závazky vzniklé ze smluv, které obsahovaly ustanovení s odkládací podmínkou vzniku společnosti.¹³

S účinností s v pořadí druhou novelou¹⁴ bylo však od tohoto požadavku následně zcela upuštěno a společnost tak mohla ve zmíněné tříměsíční lhůtě převzít jakékoli právní jednání, které bylo učiněno jejím jménem.

Třetí novela¹⁵ následně zavedla povinnost zakladatelů pořídit a vést seznam takovýchto učiněných právních jednání, jenž se po vzniku společnosti předkládal společníkům, nebo

⁸ Ing. Mgr. Radek Ruban in Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 680 s.

⁹ V tomto případě je pro úplnost nutno podotknout, že se nejedná o kohokoliv v pravém slova smyslu, neboť má-li takové právní jednání být platné, je nezbytné, aby jménem právnické osoby jednala fyzická osoba, která by byla schopná se k takovým povinnostem sama zavázat, respektive taková práva nabýt.

¹⁰ Černá, S. in ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol., Právo obchodních korporací. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s.107.

¹¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. října 2004, sp. zn. 33 Odo 9/2004.

¹² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. srpna 2010, sp. zn. 32 Cdo 2056/2010.

¹³ Ing. Mgr. Radek Ruban in Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 682 s.

¹⁴ Zákon č. 501/2001 Sb., s účinností od 31. prosince 2001.

¹⁵ Zákon č. 308/2002 Sb., s účinností od 12. července 2002.

jinému orgánu příslušnému k jejich schválení. Historicky poslední čtvrtá novela¹⁶ už nepřinesla nic nového a pouze opravila chybný odkaz v odstavci druhém tohoto ustanovení.

3. Rozsudek Nejvyššího soudu

Samotné ustanovení § 64 přineslo po dobu své dvaadvacetileté existence mnoho výkladových otázek, které byly předměty četných soudních sporů. Příkladem bych mohl uvést několikero soudních rozhodnutí¹⁷, která se zabývala otázkou, jaká jednání jménem společnost lze považovat za jednání učiněná v souvislosti se vznikem společnosti. Další velice významnou otázkou bylo, kam až sahá ona neurčitá formulace „před vznikem“. Omezuje se tato doba pouze na období mezi založením, které nastává okamžikem uzavření společenské smlouvy zakladateli, a vznikem společnosti, jež nastává dnem zápisu společnosti do obchodního rejstříku, anebo má toto ustanovení přesah až do období před samotným založením společnosti? Tato otázka byla judikována pouze částečně, a to konkrétně pouze pro znění § 64 před účinností první z výše zmíněných novel, tedy před transpozicí První směrnice. Soudní praxe se ustálila v názoru, že se na právní jednání učiněná jménem společnosti před jejím založením § 64 odst. 1 v tehdejší znění nevztahuje, což v důsledku znamená, že je takové jednání neplatné, neboť v dané době nemá společnost způsobilost právně se zavazovat. Tento názor byl judikován a několikrát zopakován v rozhodnutích Nejvyššího soudu.¹⁸ Na odpověď, zda se výše uvedený závěr použije rovněž pro úpravu institutu jednání jménem společnosti před jejím vznikem i po 31. prosinci 2000, tedy po účinnosti první z novel, jsme si museli počkat až do 21. července 2015, kdy byl vydán rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 26 Cdo 1478/2015.

Ve zmíněném soudním sporu se žalobkyně Tělovýchovné jednoty Spoje Praha domáhala určení neplatnosti dodatku č. 2 k nájemní smlouvě uzavřené mezi ní a společností Spoje Tenisový klub, s.r.o., která následně dne 18. dubna 2011 změnila svou obchodní firmu na Sport Centrum Jarov, s.r.o. V této nájemní smlouvě se strany dohodly na tom, že žalobce jako pronajímatelka přenechá žalované jako nájemkyni do užívání sportovní areál, jehož pozemky a budovy byly v nájemní smlouvě specifikovány, a to na dobu určitou. K podpisu této smlouvy došlo dne 15. března 2003, přičemž k uzavření společenské smlouvy (a tedy faktickému založení) společnosti

¹⁶ Zákon č. 554/2004 Sb., s účinností od 1. ledna 2005.

¹⁷ Např. rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Odo 328/2001 ze dne 12. března 2003, 32 Cdo 69/99 ze dne 29. srpna 2001, 32 Odo 2767/2000 ze dne 21. února 2001, a další.

¹⁸ Např. rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Odo 30/2001 ze dne 29. srpna 2001, 29 Odo 328/2001 ze dne 12. března 2002 nebo 32 Cdo 2056/2010 ze dne 25. srpna 2010.

Spoje Tenisový klub, s.r.o. došlo až o čtyři dny později, 19. března 2003. Společnost byla následně zapsána do obchodního rejstříku ke dni 3. dubna 2003. Pro úplnost nutno dodat, že společenskou smlouvu mezi sebou uzavřely tytéž osoby, které vystupovaly jménem žalované při podpisu nájemní smlouvy, a jednalo se tedy o budoucí zakladatelé. K této nájemní smlouvě byly následně uzavřeny a připojeny dva dodatky, které prodlužovaly dobu nájmu sportovního areálu, a byl to právě druhý z nich uzavřený dne 5. března 2010, který se stal předmětem soudního sporu.

Soud první ani druhé instance, se nicméně nezabýval vyřešením otázky neplatnosti dodatku č. 2, ale samotné nájemní smlouvy. Při tom vycházel z toho, že je-li neplatná nájemní smlouva, stíhá stejný osud i dodatek k ní, neboť směřoval ke změně neexistujícího nájemního vztahu. Oba soudy uzavřely, že žalovaná společnost v době podpisu nájemní smlouvy ještě neměla právní subjektivitu, tedy nebyla způsobilá nabývat práva a povinnosti, a tudíž je smlouva absolutně neplatná.

Proti rozsudku odvolacího soudu se žalovaná dovolala k Nejvyššímu soudu. Žalovaná přitom tvrdila, že jak soud první instance, tak odvolací soud pochybil v posouzení hmotněprávní otázky, neboť z dikce § 64 odst. 1 obchodního zákoníku ve znění účinném v době uzavření nájemní smlouvy nevyplývá, že nezbytnou podmínkou platnosti právního úkonu učiněného jménem společnosti je její předchozí založení. Podle jejího názoru bylo v rozhodné době možné jednat jménem společnosti kýmkoliv a kdykoliv před jejím vznikem. Na to ve svém vyjádření reagovala žalobkyně tak, že změna znění ustanovení § 64 v důsledku novelizací není důvodem pro opuštění právního názoru vysloveného v předchozích soudních rozhodnutích ve věci jednání jménem společnosti před jejím vznikem. Krom toho byla toho názoru, že by mělo být takové právní jednání vázáno aspoň na formální založení a že by opačné právní posouzení znamenalo příkrý rozpor s principem právní jistoty.

Nejvyšší soud dal ve svém odůvodnění dovolatelce za pravdu, a to jednak co se týče neomezenosti okruhu osob, jež mohou jménem „předběžné“ společnosti jednat, a jednak také co do otázky zákonné povinnosti formálního založení společnost pro účely jednání jejím jménem. Pokračoval ve svém odůvodnění a svou argumentaci vystavil zejména na základě účelu ustanovení § 64. Tímto účelem je dle jeho názoru jednak možnost jednat za společnost před jejím vznikem tak, aby společnost mohla řádně vzniknout a posléze bez zbytečného odkladu zahájit svou podnikatelskou činnost, ale především ochrana třetích osob před újmou, která by mohla potenciálně nastat v důsledku toho, že o společnosti před jejím zápisem do

obchodního rejstříku (natož před jejím založením) neměly a objektivně nemohly mít žádné spolehlivé údaje a koneckonců ani jistotu o tom, zda společnost vůbec vznikne. K těmto údajům, které třetí osoby nemohou z důvěryhodného zdroje získat, pak nepochybně patří údaj o tom, zda ona společnost byla založena či nikoliv a „*neexistuje tudíž jediný rozumný důvod, proč by účastníci právního styku s teprve utvářenou společností měli požívat rozdílnou míru ochrany v závislosti na tom, zda s nimi bylo právně jednáno již před jejím založením nebo až poté.*“¹⁹ Dále pak dovedl, že pokud by neexistovala důvěra třetích osob v platnost závazku převzatého jménem předběžné společnosti, jelikož neměly možnost údaj o založení společnosti ověřit, mohlo by to vést k oslabení ochoty třetích osob vstupovat do právního styku s takovými předběžnými společnostmi, a to by ve svém důsledku znesnadňovalo společnostem vznik a bezodkladné zahájení jejich podnikatelské činnosti. Právní úprava zakotvená v tomto ustanovení by pak dle názoru soudu přestala sloužit potřebám praktického života a v konečném důsledku ztratila svůj smysl.

Dovolací soud z výše uvedených důvodů dospěl k závěru, že „*jednání jménem obchodní společnosti před jejím zápisem do obchodního rejstříku není neplatné jen proto, že se uskutečnilo v době, kdy společnost ještě nebyla založena. Naopak není-li takové jednání stíženo jiným důvodem neplatnosti, je vždy platné, a to bez ohledu na to, zda jednající osoba vystupovala jménem společnosti právem či nikoli.*“²⁰ Rozsudky obou soudů tedy zrušil a vrátil věc k dalšímu řízení soudu prvního stupně.

4. Úprava po rekodifikaci

Jak bylo již řečeno, institut jednání jménem společnost před jejím vznikem byl po celou své existence upraven v obchodním zákoníku. To se však s rekodifikací v roce 2012 změnilo, obchodní zákoník pozbyl účinnosti a institut byl od 1. ledna 2014 byl zcela nově upraven v občanském zákoníku. Konkrétně v § 127, který zní následovně: „*Za právnickou osobu lze jednat jejím jménem již před jejím vznikem. Kdo takto jedná, je z tohoto jednání oprávněn a zavázán sám; jedná-li více osob, jsou oprávněny a zavázány společně a nerozdílně. Právnická osoba může účinky těchto jednání pro sebe do tří měsíců od svého vzniku převzít. V takovém případě platí, že je z těchto jednání oprávněna a zavázána od počátku. Převzme-li je, dá dalším zúčastněným najevo, že tak učinila.*“²¹

¹⁹ Z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 21. července 2015, sp. zn. 26 Cdo 1478/205.

²⁰ Tamtéž.

²¹ Ustanovení § 127 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník v účinném znění.

Je zjevné, že zákonodárce při formulaci tohoto ustanovení víceméně vycházel z První směrnice a ustanovení § 64 obchodního zákoníku před rekodifikací. Z jeho znění, důvodové zprávy²² a samotného zařazení úpravy institutu do nového občanského zákoníku na druhou stranu zcela jasně vyplývá, že se tento institut nově aplikuje nejenom na jednání jménem vznikajících obchodních korporací a družstev, ale na všechny právnické osoby. Rekodifikace tímto posunula zobecnění institutu, ke kterému poprvé došlo již při transpozici První směrnice, ještě dále a učinila z něj obecný institut, který se použije pro všechny právnické osoby.²³ Další změnou je odpadnutí povinnosti zakladatelů společnosti vést seznam jednání za vznikající společnost jako tomu bylo za účinnosti obchodního zákoníku.

Zákonodárce v důvodové zprávě k novému občanskému zákoníku dokonce předestřel, že by se toto ustanovení mělo či mohlo aplikovat i na právnické osoby, které ještě nebyly založeny, když hovoří o jednání jménem právnické osoby: „(...) která je teprve založena nebo dokonce jen projektována, ale již je jejím jménem jednáno s třetími osobami, (...)“²⁴

5. Závěr

Jak už bylo výše řečeno, účelem institutu jednání za předběžnou právnickou osobu je jednak možnost, aby tento subjekt mohl vůbec vzniknout a posléze bez zbytečného odkladu zahájit svou podnikatelskou či jinou činnost, ale především ochrana třetích osob před újmou, která by mohla v souvislosti s jednáním s těmito předběžnými právnickými osobami vzniknout. Lze dle mého názoru jen těžko polemizovat s účelností a praktičností tohoto ustanovení a stejně tak se závěry, které učinil ve výše uvedeném rozsudku Nejvyšší soud, dovolím si ovšem nastínit problematiku, kterou se v souvislosti s tímto ustanovením Nejvyšší soud a ani jiný soud zatím nezabýval.

Dle mého názoru je zejména problematickým aspektem určitelnost či specifikace nezaložené právnické osoby, neboť u takového subjektu neexistuje v době jednání zakladatelské právní jednání a neexistuje tedy například ani obchodní firma či sídlo. V tomto případě je Ruban toho názoru, že musí existovat alespoň konkrétní záměr určitou právnickou osobu založit a tento záměr musí být zároveň způsobilý dostatečně vymezit budoucí subjekt, jehož jménem má být

²² Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, 89/2012 Dz.

²³ Černá, S. in ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol., Právo obchodních korporací. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s.107.

²⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, 89/2012 Dz.

jednáno²⁵, a to tak, aby byl naplněn požadavek určitosti právního jednání dle ustanovení § 553 nového občanského zákoníku. Dále dodává, že: „*At' již však má dohoda budoucích zakladatelů jakoukoli podobu, lze jménem společnosti právně jednat (tj. aplikovat § 127 ObčZ) až od účinnosti takovéto dohody.*“²⁶

Dalším problematickým aspektem této úpravy, o které zákon i judikatura (zatím) mlčí, je časové vymezení. Obecně se dá říci, že období mezi založením a vznikem je relativně krátké, kdežto časový úsek, v němž došlo k dohodě mezi budoucími zakladateli a faktickému založení společnosti, tedy k zakladatelskému právnímu jednání, vymezit nelze a může tak trvat velice dlouhou dobu. To může ve svém důsledku vést k určité právní nejistotě třetích osob jednajících s těmito nezaloženými právními osobami a to z hlediska toho, kdy a zda vůbec k založení dojde.

Úplným závěrem lze snad jen již dodat, že vzhledem k téměř totožné úpravě institutu jednání jménem společnosti před jejím vznikem v obchodním a občanském zákoníku, můžeme rozumně předpokládat, že bude a je možné za určitých podmínek, které nastiňuji výše, jednat jménem společnosti před jejím založením i za současné právní úpravy.

²⁵ Ing. Mgr. Radek Ruban in Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 681 s.

²⁶ Tamtéž.

6. Prameny

Odborná literatura:

Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014

ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol., Právo obchodních korporací. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015

Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010

Normativní právní akty:

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Směrnice Rady ze dne 9. března 1968, č. 68/151/EHS

Důvodová zpráva k občanskému zákoníku, č. 89/2012 Sb.

Judikatura:

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. července 2015, sp. zn. 26 Cdo 1478/205

Internetové zdroje:

Korporátní nasciturus a jeho (ne)způsobilost k živnostenskému podnikání | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 04.04.2018]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/korporatni-nasciturus-a-jeho-nezpusobilost-k-zivnostenskemu-podnikani-105766.html>